

ЧАЛАВЕК СУПРАЦЬ

Ад праблем літаратуры да псіхалогіі сучаснага чалавека прыйшлі ў сваім дыспуце слухачы створанай Гродзенскім абласным аддзяленнем СПБ грамадскай літаратурнай школы, якая 13 кастрычніка 2022 года расчыніла свае дзверы для ўсіх зацікаўленых. Гутарка ішла аб паняцці «канфлікт», яго разнавіднасцях і ролі ў мастацтве.

Зразумела, у большай ступені нам хацелася б гутарыць пра нешта пазітыўнае і прыёмнае. Але цыкл заняткаў, прысвечаных зместу твора (спыніліся на вывучэнні паняцця «праблема»), а таксама жыццё ў грамадстве патрабуюць выйсці з зоны камфорту. Пасля невялікага тэарэтычнага ўвядзення ў паняцце «канфлікт» (ад лацінскага *konfliktus* – сутыкненне) школа планавала працаваць па звыклым сцэнары: практычны блок (самастойнае стварэнне літаратурных твораў малых формаў у адведзены адрэзак часу) плюс аналітычны блок (аўтарская прэзентацыя напісанага і яго калектыўнае абмеркаванне). Але старшыня ГрАА СПБ Людміла Антонаўна Кебіч прапанавала адмовіцца ад накатанай схемы, аб'яднаўшы практычны і аналітычны блокі ў адзін вялікі дыспут. Менавіта так можна назваць нашу «канфліктную» сустрэчу, якая нягледзячы на спецыфіку тэмы насіла вельмі прыемны характар.

У занятках на тэму «Канфлікт у аснове дзеі» прынялі ўдзел члены Саюза пісьменнікаў Беларусі, члены гарадскога літаратурнага аб'яднання «Надзея», а таксама нашы сябры, як новыя, так і ўжо са стажам. Не хочацца прызнаваць, што канфлікт – для творчай асобы звыклая справа. Таму скажам, што нам няпроста абыходзіцца без канфліктаў у першую чаргу ў творчасці. Нездарма літаратуразнаўчая навука адназначна называе канфлікт асновай твора (больш дакладнае вызначэнне канфлікту – супярэчнасць, якая ляжыць у аснове развіцця дзеі, сутыкненне характараў і абставінаў, поглядаў і прынцыпаў жыцця). Тыпалогія.

Сустрэкаюцца канфлікты псіхалагічныя, сацыяльна-палітычныя, сямейныя, маральныя, філасофскія, любоўныя. Віды канфліктаў: чалавек супраць чалавека; чалавек супраць прыроды; чалавек супраць абставінаў; чалавек супраць грамадства; чалавек супраць самога сябе і г. д. Галоўнымі прынцыпамі будавання і існавання рэальнасці

ў мастацкім сюжэце з'яўляюцца дуалізм, апазіцыйнасць: духоўнае і матэрыяльнае, пачуццё і абавязак, цемра і святло, дабро і зло, сябры і ворагі...

У ходзе размовы было няпроста зразумець, аб якім канфлікце ідзе гаворка ў тым ці іншым выпадку – жыццёвым або сюжэтным. Удзельнікі праекта зачытвалі свае творы, каб падзяліцца ўласным бачаннем, разуменнем тэмы, каб з творчых, вобразных пазіцый ацаніць ролю супярэчнасцяў. Хацелі з творчых, але атрымлівалася размова «за жыццё». Людміла Уладзіміраўна Шаўчэнка і Ірына Мікалаеўна Полудзень, скарыстаўшыся сваімі нарыхтоўкамі, выступілі з паэтычнымі прысвечэннямі канфлікту, замест таго, каб пастарацца адшукаць ва ўласных тэкстах, ідэнтыфікаваць, пералічыць удзельнікаў, вызначыць яго ролю. Паэтэсы з гарадскога літаб'яднання «Надзея» Святлана Уладзіміраўна Барнавалава і Кацярына Васільеўна Калік задачу выканалі і прадэманстравалі канфлікты з уласных твораў, якія аўдыторыя ўзялася абмяркоўваць. Дзіцячая паэтэса Вольга Фёдараўна Дзіканава прапанавала невялікі вершык, у сюжэце якога канфлікту не назіраецца. Школа прыйшла да высновы, што гэта асаблівасць дзіцячай літаратуры. Але пасля іншых прыведзеных прыкладаў стала ясна – што і тут (у літаратуры для дзяцей і юнацтва) з канфліктамі ўсё далёка не адназначна. Маладая паэтка Анастасія Рымашэўская прадставіла на разгляд літшколы ўласны верш з духоўнай лірыкі. Канфліктаў у ім можна налічыць адразу некалькі. І ў той жа час ніводнага. Гэта толькі падкрэслівае складанасць даследаванага паняцця. Наталля Рыгораўна Солтан прачытала ўласнае апавяданне, створанае да аднаго з мінулых заняткаў (гэты эпізод стаў эмацыйным пікам сустрэчы).

Людміла Антонаўна Кебіч агучыла некалькі твораў з сваёй кнігі «Рай для адзіноты», сама назва якой з'яўляецца прыкладам філасофскага канфлікту чалавека з грамадствам, чалавека з уласнай душой. Пры дапамозе аўтара двух кніг, беларускага празаіка Ірыны Аркадзьеўны Салаты высветлілася цікавая рэч пра любоўны канфлікт: удзельнікаў у яго можа быць не толькі два, тры, але і адзін удзельнік. Так, сапраўды распаўсюджаным з'яўляецца канфлікт чалавека з самім сабой. Як паказаў кастрычніцкі занятак, дадзены від супярэчнасці –

чалавек супраць самога сябе – у нашым «літаратурна-школьным» асяроддзі сустракаецца найбольш. І ўсё ж такі канфлікт – гэта балюча. Гэта заўсёды нейкі бунт, хаос, пратэст...

Гэтым вечарам у нас было яшчэ шмат цікавага і карыснага – дыскусіі, разважанні, яскравыя прыклады з мастацтва свету... Асобна дзякуем Алене Шаламіцкай за знаёмства з хюгге – жанравай формай дацкай паэзіі, у ідэйнай аснове якой ляжыць філасофія ўтульнага жыцця (у кантэксце размовы аб чыстым мастацтве і прывязцы грамадскай праблематыкі да інтарэсаў творцы, канфлікце інтарэсаў). Хочацца падзякаваць усім, хто ў чарговы раз далучыўся да нашага калектыўнага руху да ведаў. І пажадаць усім здароўя, міру і канешне, канфліктаў. Выключна ў літаратурных сюжэтах.

ПРЭС-СЛУЖБА СПБ-ГРОДНА

На здымках: у офісе Гродзенскага абласнога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі зноў працуе Гродзенская грамадская літаратурная школа. 13 кастрычніка 2022 года. Тэма: «Канфлікт у аснове дзеі».

Выступае паэтэса Надзея Саўчук-Германовіч

Л. У. Шаўчэнка

Аўтар кніг для дзяцей, паэтэса Вольга Дзіканавя

Празаік, паэтка, мастак Вольга Клімянкова

Паэтэса Алена Шаламіцкая

Прадстаўнікі Гродзенскага гарадскога літаб'яднання «Надзея», паэтэсы С. У. Барнавалава і К. В. Калік

Празаік І. А. Салата

Паэт, бард Анатоль Апанасевіч з унукам

Н. Р. Солтан і І. М. Полудзень

Пазтэса Анастасія Рымашэўская

Усе разам. Фота Анатоля Апанасевіча